

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i ROZWOJU WSI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

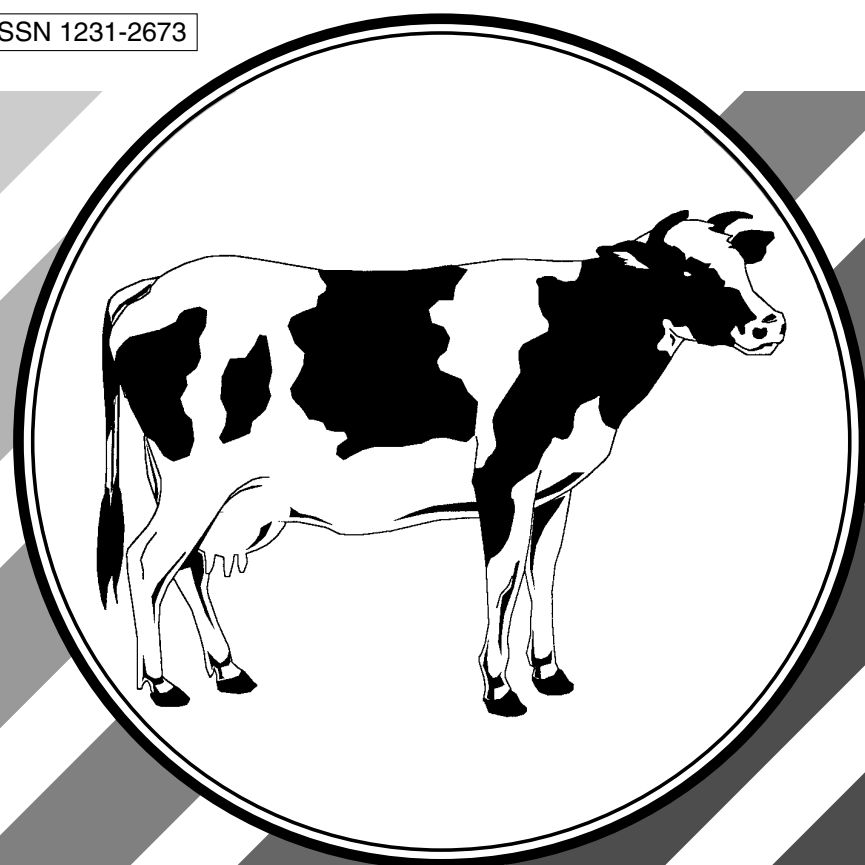
INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ

NR
19

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2673

**RAPORTY
RYNKOWE**

LISTOPAD 2000

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja mleka – *J. Seremak-Bulge*
- III. Przetwórstwo mleka – *Z. Smoleński, T. Zdziarska*
- IV. Spożycie mleka i przetworów – *K. Świetlik*
- V. Handel zagraniczny – *P. Szajner, Z. Smoleński*
- VI. Interwencja na rynku mleka – *A. Bulak*
- VII. Ceny – *J. Seremak-Bulge, P. Szajner, K. Świetlik*

**Przy publikowaniu fragmentów raportu oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Raport przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: 827-36-64

AUTORZY:

prof. dr hab. Zygmunt Smoleński

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-75-53

doc. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 827-11-32

dr Krystyna Świetlik

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 707

mgr Piotr Szajner

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 719

mgr Teresa Zdziarska

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 440

mgr Alicja Bulak

• ARR • Warszawa
Tel.: (0 22) 623-27-61

Raport zatwierdziła w dniu 31.10.2000 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Marian Brzóska (sekretarz), Tadeusz Chrościcki, Eugeniusz Gorzelak, Teresa Jabłońska-Urbaniak, Wojciech Józwiak,
Ryszard Kreft, Ewa Król-Pol, Jan Małkowski, Krzysztof Materko, Bożena Nowicka, Roman Urban, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejny raport wydany będzie w kwietniu 2001 r.

W serii Raporty Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek owoców i warzyw /17/ • listopad 2000,
2. Rynek cukru /18/ • grudzień 2000,
3. Popyt na żywność /1/ • grudzień 2000,
4. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /12/ • grudzień 2000,
5. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /19/ • marzec 2001,
6. Rynek pasz /9/ • kwiecień 2001,
7. Rynek mleka /20/ • kwiecień 2001,
8. Rynek ziemniaka /19/ • kwiecień 2001,
9. Rynek drobiu i jaj /19/ • maj 2001,
10. Rynek mięsa /20/ • maj 2001,
11. Rynek zbóż /20/ • maj 2001,
12. Rynek rzepaku /19/ • czerwiec 2001,
13. Rynek ziemi rolniczej /4/ • czerwiec 2001.

POPYT NA ŻYWNOŚĆ

Od grudnia 2000 roku rozpoczynamy systematyczne publikowanie raportu dotyczącego wyłącznie popytu na żywność. Raport zawierał będzie dokładną informację o dotychczasowych i przewidywanych kierunkach rozwoju popytu na podstawowe grupy produktów spożywczych. Autorzy zaprezentują w nim szczegółową analizę aktualnego poziomu i struktury konsumpcji żywności w Polsce oraz determinujących ją czynników i uwarunkowań o charakterze makro- i mikroekonomicznym.

Polskie mleczarstwo znajduje się w przełomowym okresie przeobrażeń strukturalnych. Egzekwowanie norm jakości mleka surowego, powszechnie obowiązujących w krajach rozwiniętych gospodarczo, przyspieszyło proces koncentrowania produkcji w wielokrowich, nowoczesnych oborach. Sprzyjał temu, od jesieni 1999 r., wzrost opłacalności chowu bydła mlecznego. Równocześnie są eliminowani dotychczasowi dostawcy mniej niż 20 litrów dziennie ze względu na niedostateczną jakość surowca. Rezygnacja z takiego mleka, głównie od drobnych dostawców, przyspieszyła proces modernizacji obór mlecznych. Następowo stopniowe brakowanie mała wydajnych krów, w wyniku którego, po okresie spadku skupu mleka w 1999 r. i I połowie 2000 r., od lipca br. ujawnił się wzrost dostaw surowca do przemysłu mleczarskiego.

Przewiduje się, że w 2000 r. nastąpi dalszy spadek produkcji mleka do 11,3 mld l, podczas gdy rok wcześniej udojono 11,9 mld l. Równocześnie jednak skup mleka zwiększy się, odpowiednio z 6486 mln l do 6540 mln l. Wydajność jednostkowa wzrośnie z ok. 3550 l w 1999 r. do ok. 3700 l od 1 krowy.

Niedobory podaży surowca mlecznego spowodowały jesienią 1999 r. skokowy wzrost cen skupu oraz minimalny sezonowy wiosenno-letni ich spadek. W ciągu 12 miesięcy ceny skupu wzrosły z 59,53 zł/100 l we wrześniu 1999 r. do ok. 78 zł/100 l we wrześniu br., tj. o ponad 30%.

Wobec ograniczenia dostaw surowca w I połowie br. zmalała produkcja przemysłu mleczarskiego. Spadkowi podaży wyrobów mleczarskich na rynku krajowym towarzyszył wzrost cen zbytu, szczególnie serów podpuszczkowych dojrzewających, mleka w proszku i masła, które zdrożały w stopniu przewyższającym wskaźnik inflacji. Minimalny wzrost cen zbytu dotyczył jedynie lodów, jogurtów i napojów mlecznych.

Mleczarnie przetwarzające surowiec mleczny osiągnęły w I półroczu 2000 r. znacznie lepsze wyniki ekonomiczno-finansowe niż przed rokiem, a także lepsze od przeciętnych w całym przemyśle spożywczym.

Wzrost cen i ograniczenie podaży spowodowały w I połowie 2000 r. zmniejszenie spożycia produktów mleczarskich. Głównie zmalała konsumpcja mleka spożywczego i jogurtów, w mniejszym stopniu serów twarogowych i masła. Prawdopodobnie do końca 2000 r. utrzymają się tendencje z pierwszej połowy roku. Bilansowe spożycie mleka, bez przerebionego na masło, wyniesie 192 l w przeliczeniu na 1 mieszkańca i będzie mniejsze o 3% niż w roku poprzednim. Natomiast spożycie masła w przeliczeniu na 1 osobę zmaleje o 0,3 kg i ukształtuje się na poziomie 4,3 kg. W 2001 r. może nastąpić dalszy spadek spożycia artykułów mleczarskich – o 1-2%, a masła o ok. 3%.

W ramach działań interwencyjnych na rynku mleczarskim do końca października br. Agencja Rynku Rol-

nego wykupiła 8,3 tys. ton masła. Zgromadzone zapasy zostaną przeznaczone na sprzedaż w okresie zimowym, kiedy z reguły występują niedobory tego tłuszczu. Na rynku odtłuszczonego mleka w proszku ARR zawarła umowy na dopłatę do eksportu 37 tys. ton mleka odtłuszczonego w proszku.

Zmniejszenie produkcji przemysłu mleczarskiego ograniczyło eksportową podaż przetworów mlecznych. W I połowie br. eksport stanowił zaledwie ekwiwalent 245,5 mln l mleka, podczas gdy rok wcześniej 419,7 mln l. Natomiast import w tym samym okresie zwiększył się ze 128,4 mln l w 1999 r. do 281,1 mln l. W ten sposób powstała przewaga importu ok. 35,6 mln l. W wyrażeniu wartościowym, dzięki korzystnym relacjom cenowym osiągnięto minimalną nadwyżkę wartości 2,3 mln USD. W II połowie 2000 r. przewiduje się większy wzrost eksportu niż importu i osiągnięcie niewielkiej nadwyżki – ok. 40 mln USD.

W 2001 r. w dalszym ciągu będą postępowały przeobrażenia strukturalne w polskim mleczarstwie. Prawdopodobnie nastąpi zahamowanie spadku produkcji mleka, przy równoczesnym zwiększeniu skupu. Dzięki temu będzie kontynuowany wzrost produkcji przemysłowej artykułów mleczarskich. Równocześnie, wobec objawów osłabienia krajowego popytu na artykuły mleczarskie, zwiększy się podaż eksportowa, szczególnie jeśli utrzyma się obecna, dobra koniunktura na rynku międzynarodowym.

SUMMARY

Polish dairy sector reached a turning point in the period of structural transformation. Stringently enforced quality requirements for raw milk, widely implemented in developed countries, speeded up concentration process in large scale, modern dairy farms. It was stimulated by increase in profitability of milk production observed since the autumn 1999. Accordingly small producers delivering below 20 litres of milk a day are being phased out of the business because they are not able to meet quality criteria. Withdrawal of the smallholders stimulated modernisation process of dairy sheds. Low-efficient milk cows were gradually eliminated. Thanks to this following the period of decline of milk deliveries observed in 1999 and in the first half of the year 2000 increase in milk supplies to dairy industry has been recorded since June this year.

Milk production in the year 2000 is forecast to decline further to 11,3 bill l versus about 11,9 bill l in 1999. Simultaneously milk procurement will increase from 6486 to 6540 mill l. Milk efficiency per cow will increase from about 3550 l in 1999 to about 3700 l in the year 2000.

Reflecting raw material shortages milk procurement prices rapidly increased in the autumn 1999 and then just slightly declined in the spring-summer period next year. The procurement prices rose from 59,53 to about 78 PLN per 100 litres over the period of September 1999 – September 2000, i.e. by over 30%.

Tightening supplies of raw material in the first half of the current year led to a decline in dairy industry output. It was accompanied by an increase in sale prices of dairy products, particularly those of hard cheese, milk powder and butter, which rose up exceeding the inflation rate. A slight increase in sale prices was observed just in case of ice cream, yoghurts and milk shakes.

In the first half of the year 2000 milk processors achieved significantly better financial and economic results as compared to those recorded a year ago and to aggregated average of the whole food industry.

Reflecting price rises and reduced supplies consumption of dairy products in the first half of the year 2000 declined. The decline in dairy product consumption particularly concerned milk and yoghurts and, in a smaller extent, cottage cheese and butter. These tendencies are likely to remain in the second half of the current year. As it results from milk balance sheet per capita milk consumption (excluding butter) in the year 2000 will amount to 192 litres (in terms of raw milk), which would be lower by 3% than recorded in the previous year. Accordingly per capita butter consumption is expected to decline by 0,3 kg to 4,3 kg. Further decline in dairy product consumption (by 1-2%) and butter (by approx. 3%) is projected for the year 2001.

Within the framework of intervention scheme the Agricultural Market

Agency (AMA) by the end of October 2000 bought in 8,3 thousand tons of butter. Accumulated butter stocks will be allocated for sales in the winter when butter shortages are likely to occur. The AMA also settled contracts for export subsidies of 37 thousand tons of SMP.

Decline in output of dairy industry restricted exportable surplus of dairy products. In the first half of the year 2000 dairy product exports accounted to 245,5 mill litres in terms of raw milk versus 419,7 mill litres a year ago. Simultaneously dairy imports increased from 128,4 to 281,1 mill litres. Therefore the negative balance in foreign trade amounted to about 35,6 mill litres. However due to favourable price relations the balance of foreign trade in value terms was slightly positive and totalled 2,3 mill USD. In the second half of the current year dairy exports should be rising faster than dairy imports so as to assure increase of positive balance of trade to about 40 mill USD.

Structural changes in Polish dairy sector will be continued in the year 2001. Decline in milk production along with increase in milk procurement is likely to occur. This will assure further increase of production of dairy products. Accordingly weakening domestic demand for dairy products will result in the increase of exportable surplus, particularly if good prosperity on the international market remains.